FOCUS · **Itàlia: *piano piano non si va lontano***

Després de les eleccions a França i a Alemanya, l'atenció a la zona de l'euro se centra ara en les eleccions generals d'Itàlia del proper 4 de març. Si es confirmen les enquestes, no solament cap partit obtindrà una victòria clara, sinó que cap dels tres grans blocs –Centredreta, Moviment Cinc Estrelles (M5S) i Centreesquerra– comptaria amb prou suport electoral per obtenir una majoria absoluta a les dues cambres.[1] Per tant, sembla probable que, després de les eleccions, hi hagi un Govern en minoria o que s'obri un període de negociacions per formar un Govern de coalició que aglutini formacions amb orientacions polítiques molt diferents. Tot i que és cert que Itàlia està acostumada a resultats electorals poc concloents i a governs inestables –ha tingut 64 governs des de la Segona Guerra Mundial–, en aquest cas preocupa, a més a més, que puguin arribar al poder partits populistes.

En concret, l'M5S i el bloc de Centredreta, els dos amb tendències euroescèptiques i populistes, comptarien amb un suport elevat de l'electorat i tindrien possibilitats de formar Govern. Entre les seves propostes, destaca la voluntat que han expressat en diverses ocasions els líders dels seus partits que Itàlia abandoni l'euro. No obstant això, recentment, els dos grups han moderat les seves posicions, i, de fet, els seus respectius programes electorals no inclouen la sortida d'Itàlia de l'euro.

Així mateix, un altre aspecte important que genera preocupació són les seves propostes de reforma fiscal. En concret, el bloc de Centredreta proposa implementar un tipus impositiu únic sobre la renda de les llars i sobre les societats, i acompanyar la rebaixa fiscal amb retallades (no especificades) de despesa. Per la seva banda, l'M5S proposa reduir l'impost sobre la renda, malgrat que no ha especificat en quina quantia ni com es duria a terme. No obstant això, sigui del color que sigui finalment el nou Govern, difícilment podrà dur a terme una política fiscal gaire expansiva, ja que, atès l'elevat deute públic, el repunt de la prima de risc seria immediat i intens. De tota manera, els dos blocs voldran tibar la corda al màxim, i això podria generar tensions amb els socis europeus.

Finalment, també preocupa que cap dels tres grans blocs hagi inclòs al seu programa una estratègia detallada per potenciar el creixement econòmic i per reduir els focus de vulnerabilitat que persisteixen en l'economia italiana. En destaquem tres.

En primer lloc, la feblesa del sector bancari. Malgrat que s'han fet avanços importants en els últims mesos, no totes les entitats es troben en una posició sòlida per donar suport al creixement de l'economia. Tot i que la qualitat dels actius ha millorat de forma considerable, en part gràcies a les reformes que faciliten la resolució dels procediments d'insolvència i la venda de carteres de préstecs dubtosos, la taxa mitjana de morositat del sector continua sent elevada, l'11,8% de l'*stock* de crèdit,[2] molt per damunt de la mitjana de la UE (el 4,2%). Això continua llastant l'activitat creditícia, en especial a les pimes, i és un dels motius que explica la lenta recuperació de la inversió empresarial.

Un altre focus de vulnerabilitat important és l'elevat nivell de deute públic, que representa el 134,7% del PIB i se situa molt per damunt de la mitjana de la zona de l'euro[3] i del llindar fixat en les regles fiscals de la UE.[4] Això limita la capacitat de la política fiscal per respondre a *shocks* adversos i implica que Itàlia sigui especialment vulnerable a canvis en les condicions financeres.

Finalment, i no menys important, preocupa la baixa capacitat de creixement de l'economia italiana. Un simple exemple ho il·lustra perfectament: en els 15 últims anys, el PIB per capita d'Itàlia ha caigut el 5,0%, mentre que, al conjunt de la zona de l'euro, ha crescut al voltant de l'11,0% i, als EUA, el 17,0%. L'índex de competitivitat del Fòrum Econòmic Mundial ens dona algunes pistes dels punts febles de l'economia italiana (vegeu el gràfic adjunt). Malgrat que són ben coneguts, tot fa pensar que el nou Govern no els abordarà amb prou determinació i ambició. Itàlia continua creient que *piano piano si va lontano*.

Índex de competitivitat del Fòrum Econòmic Mundial

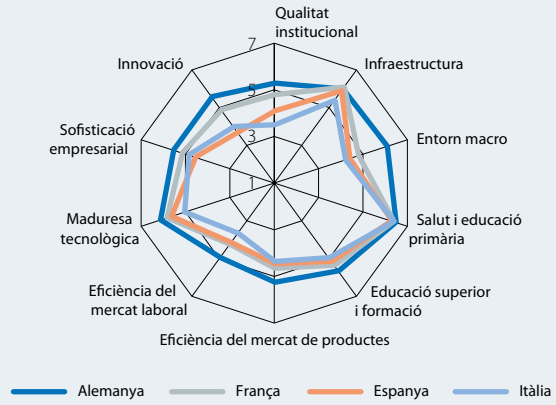

Nota: *Índex entre 1 i 7. Una puntuació més alta indica més competitivitat.*
Font: *CaixaBank Research, a partir de dades del World Economic Forum Global Competitiveness Index (2017-2018).*

1. Es votarà per escollir els 630 diputats del Congrés i els 315 membres del Senat.

2. Dades consolidades, segons l'EBA Quarterly Risk Dashboard per al 3T 2017.
3. El 89,1% del PIB, segons les dades d'Eurostat per al 2T 2017.
4. El 60% del PIB.